

ئەرکی وروژاندنی ئەفراندنی هونەری کاریکاتێر ... هەندران خاشناو

ئەم ئەرکە لەوەدا کورت دەبێتەوە، کە نیگارە کاریکاتێرییەکان بە شۆوێیەکی گشتی پێکدەن لە چەندین نیگار، کە بابەتێک لەچەندین گۆشەنیگاوە چارەسەردەکەن، لەنێو ئەم نیگارەدا نیگارێک یان زیاتر دەستپێشخەربوون لە وروژاندنی ئەم بابەتە، مەسەلەکەش تەنیا لەسەر بابەتەکە ناوەستێت، بەڵکو ئەو نیگارە کاریکاتێرییە زۆرێک لەسەر چەندین شتی تر یەکانگیرن، بۆ نموونە شۆوازی نیگارکێشان و ئەو ئامرازانەی بەکاردەن لە نیگارکێشاندا و کەسایەتییەکان و ئامازە و سیمبۆلە بەکارهاتووەکان لە کاریکاتێرەکاندا و چەندین شتی هاوشۆوێ تریش، کە کۆمەڵێک نیگاری کاریکاتێری کۆدەکەنەوە، بۆ نموونە بەکارهێنانی (حەزە)ی پاڵەوان وەکو سیمبۆلێک لەلایەن (ناجی ئەلعلی) کاریکاتێریستە، وایکرد زۆرێک لە هونەرمەندانێ کاریکاتێریست بەدوای کەسایەتییەکی هاوشۆوێ بگەڕێن، بۆ بەکارهێنانیان وەکو سیمبۆلێک لە کارەکانیاندا، کاریکاتێرەکی پاشا (لویس فیلیپ)ی هونەرمەند (هێنری دیمیه) کە لەسەر شۆوێ هەرمێ کێشا بووی، هانی زۆرێک لە هونەرمەندانێ دا کە هەمان بیرێک لەخێبگرن، و ئەو کاریکاتێرانەی کە وێنای پاشایان دەکرد

لەسەر شۆوێ هەرمێ رۆژ بەرۆژ لە زیادبووندا بوون، تا ئەو ئادەییە کە بوو هێڵێ قو و تووڵەبوونی پاشا، هەروەها بەخشینی ئێسکە کەلەئازەییکی دیارکراو بۆ مەرۆکێک، کە لە دەستپێشخەری هێنری دیمیه بوو، کە کەلەلە سەری هەندێک لە ناودارەکانی کردە ئێسکە کەلەلە میمون، ئەم نمونانەش ئاشکران لە مێژوودا، چونکە یان خاوەنی جێکاری دیارن وەکو حاکمێ (هەرمێ)یەکە، یان لە قۆناغە سەرەتاکانی پێشکەوتنی کاریکاتێرن، وەکو حاکمێ ئێسکە کەلەلە میمونەکە، یان چەند هێڵێکی تر، ئەو بابەتانەش کە ناتوانرێت خاوەنە دەستپێشخەرهکانیان دیاریبکەن نایەنەژماردن.

تەنانەت ئەگەر بابەتێک بە شۆوێیەکی زۆر بەکاربێت، ئەوا هونەرمەندی کاریکاتێریست کاتی دیتنی بابەتی کاریکاتێرێک، ئەوا بە شۆوێیەکی خێڕا سکانە بەدوای ئەگەرەکانی تری بابەتەکەدا دەگەڕێت، زۆرجارێش لە هەمان بابەت بە بابەتێکی دیكە دەردەچێت، هەتا کاتێک کاریکاتێریست بەرھەمێکی خێری دەبینێت، بابەتەکە پێشەخت و هەڵگە

و وه رگځي ده کات، و هه و د ه دات تيشک بخاته سهر هه موو گځ شه کاني
بابه ته که، بځ په کاتک که کاریکا ترځک ده کځ شت، نيازى نه وهى نيه
که کاریکا ترځکى دیکه له سهر هه مان بابته بکځ شت، ده بينيت بځ
نه وهى هه ستى پځ بکات چه ندين هځ ده خاته سهر کاغزه که، نه نجام
چه ندين کاریکا ترځک دځ نه بهرهم، که زځ رجار کاریکا ترځى په که ميان
باشترينيان نيه.

به مانا په کى تر ټهرکى ورووژاندى نه فراندن، ده توانځت به ټهرکى
سروشکاريى ناوېنځت، کاتک که کاریکا ترځکى سروش به کاریکا ترځى ريست
ده به خځت بځ بهرهمه ځناني کاریکا ترځکى دیکه، نه و کاریکا ترځى ره
نوځ په ش سروش ده به خځت بځ کاریکا ترځکى دیکه و هتد. له گه ځ نه وهى
که ټمه شتکى باوه، و له سهر زځ ربهى کاریکا ترځى ره کان جځ به جځ ده بځت،
به ځام ټمه ش نه وه ناگه يه نځت که هه موو کاریکا ترځکى کردارى سروش
به خځين ده کات، يان هه موو کاریکا ترځى ره کان له کاریکا ترځى تره وه
وه رگيراون.